

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบรรยายเชิงหาความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเครียด พฤติกรรมการเผชิญความเครียด และความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายและหญิงอายุระหว่าง 13-18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี ระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 จำนวน 110 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบวัดความเครียดสวนปรง มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค เท่ากับ .90 และแบบวัดพฤติกรรมการเผชิญความเครียด มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค เท่ากับ .85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 77.3) อายุเฉลี่ย 16.86 ปี ($SD = 1.11$) ระยะเวลาที่อยู่ในสถานพินิจเฉลี่ย 75 วัน ($SD = 53.03$) ร้อยละ 69.1 เข้ามาอยู่ในสถานพินิจเป็นครั้งแรก จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ ปวช. ร้อยละ 50.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีภาวะสุขภาพปกติ (ร้อยละ 95.5) เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว (ร้อยละ 90.0) และเคยใช้สารเสพติด (ร้อยละ 71.8) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.5 ใช้น้ำยา และใช้ทั้งยาบ้าและยาไอซ์ ร้อยละ 19.1
2. คะแนนความเครียดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.96 ($SD = 13.07$) กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความเครียดอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 54.5) รองลงมาที่มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 26.4)
3. คะแนนพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 112.46 ($SD = 14.78$) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการจัดการกับปัญหาเท่ากับ 43.89 ($SD = 6.47$) ด้านการจัดการกับอารมณ์เท่ากับ 25.74 ($SD = 5.08$) และด้านการแก้ไขปัญหาด้านอื่นเท่ากับ 42.84 ($SD = 6.12$)
4. ความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .463, p < .001$) และพบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้งสามด้าน คือ

การจัดการกับปัญหา ($r = .241, p < .05$) การจัดการด้านอารมณ์ ($r = .562, p < .001$) และการแก้ไข ปัญหาทางอ้อม ($r = .397, p < .001$)

5. ความแตกต่างของความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้สารเสพติด พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน คือวัยรุ่นหญิงมีความเครียด ($M = 56.08, SD = 12.13$) สูงกว่าวัยรุ่นชาย ($M = 49.46, SD = 13.02$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.269, p < .05$)

วัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นระยะเวลา 90 วันหรือน้อยกว่า มีความเครียดมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจ นานกว่า 90 วัน ($M = 53.67, SD = 12.56$ และ $M = 46.23, SD = 12.74$ ตามลำดับ; $t = 2.976, p < .01$)

วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่างกันทั้ง 4 กลุ่มคือไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. และ มัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีความเครียดไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แต่มีพฤติกรรม การเผชิญความเครียดแตกต่างกัน 1 คู่เมื่อทดสอบด้วย LSD Post hoc Comparison นั่นคือวัยรุ่นที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น-ปวช. มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดดีกว่าวัยรุ่นที่มีการศึกษา ระดับประถม ($M = 116.89, SD = 13.84$ และ $M = 107.67, SD = 15.60$ ตามลำดับ; $d = -9.217, p < .01$)

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความเครียดเฉลี่ยเท่ากับ 50.96 ($SD = 13.07$, range 23-86) ซึ่งเมื่อจัดเข้าระดับของความเครียดตามที่เครื่องมือวัดความเครียดสวนปรุงให้คำแนะนำ คือ คะแนนระหว่าง 46-62 มีระดับความเครียดอยู่ในระดับสูง จากผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแล้ววัยรุ่นกลุ่มนี้ส่วนมากมีความเครียดอยู่ในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ค่าร้อยละจากคะแนนความเครียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความเครียดอยู่ในระดับสูงมากที่สุดคือ ร้อยละ 54.5 รองลงมา มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 26.4) เมื่อพิจารณาคะแนนความเครียดรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกเหงาและเศร้ามากที่สุด ($M = 3.14, SD = 1.19$, range = 1-5) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย หงุดหงิดบ่อย (สุชา จันทรธรม, 2545) ประกอบกับวัยรุ่นจะอยู่ในช่วงที่กำลังก้าวกระโดดกับผู้ใหญ่ ต้องการค้นหาความต้องการของตนเอง

สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่เริ่มห่างเหินกันมากขึ้น บางรายอาจเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ (อาภรณ์ ดินาน, 2551) และอาจจะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี รวมทั้งเป็นกลุ่มที่เข้าข่ายมีพฤติกรรมรุนแรงเมื่อกระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจึงได้เข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องถูกจำกัดบริเวณและต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของชีวิตโดยเฉพาะการสูญเสียอิสรภาพ การต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อม สังคมและที่อยู่อาศัย การที่ต้องถูกแยกห่างออกจากสมาชิกในครอบครัว การต้องอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้า ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของสถานพินิจฯ รวมทั้งการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้เกิดความเครียดสูงได้ (อาภาพรณ กงสงค์, 2544)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นชาย มักจะมีอารมณ์ที่รุนแรง อ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2546) ชอบการกระทำที่ค่อนข้างผาดโผน ในบางครั้งอาจมีการแสดงออกในลักษณะที่ก้าวร้าวรุนแรง (ศิริณี พูลุฒิ, 2543) เมื่อต้องถูกจำกัดอิสรภาพและในช่วงเวลาที่ต้องรอคำพิพากษาจากศาลคดีเด็กและเยาวชน ทำให้กลุ่มตัวอย่างประเมินสถานการณ์ในการที่ต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นความรู้สึกที่ยุ่งยากและทำให้รู้สึกว่าตนได้ถูกคุกคามมากกว่าการที่เข้ามาอยู่ในสถานพินิจฯ เป็นระยะเวลาที่นานกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) ที่กล่าวไว้ว่าระยะเวลามีผลต่อบุคคลมากโดยเฉพาะในช่วงเวลาสั้น ๆ จะทำให้บุคคลรู้สึกรู้สึกว่าเป็นความยุ่งยากและทำให้เกิดความเครียดมาก เป็นผลทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับสูง

2. พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชน

ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีคะแนนการเผชิญความเครียดโดยรวม เท่ากับ 112.46 ($SD = 14.78$) ซึ่งก่อนไปทางคะแนนสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนที่เป็นไปได้ต่ำสุดและสูงสุด (Possible Range = 36 - 180) หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างนี้ มีการใช้พฤติกรรมต่าง ๆ ในการเผชิญความเครียดค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการกับปัญหามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.89 ($SD = 6.47$) ด้านการจัดการกับอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.74 ($SD = 5.08$) และด้านการจัดการปัญหาทางอ้อมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.84 ($SD = 6.12$) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนที่เป็นไปได้ต่ำสุดและสูงสุดของแต่ละด้าน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดมากในทุก ๆ ด้าน แต่ด้านการจัดการกับปัญหามีคะแนนเฉลี่ยก่อนไปทางคะแนนสูง (Possible Range = 13 - 65) ในขณะที่อีกสองด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่กลาง ๆ (Possible Range = 9 - 45 และ 14 - 70 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีการเลือกใช้

พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหามากที่สุด ทั้งนี้ตามแนวคิดการเผชิญความเครียดของ Lazarus and Folkman (1984) ได้กล่าวไว้ว่าเมื่อบุคคลเกิดความเครียดบุคคลจะใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้งด้านการจัดการกับปัญหา การจัดการกับอารมณ์ประกอบกัน การเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญด้านใดมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่หรือบริบทของแต่ละบุคคล กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัฒนา นาคนาม (2546) พบว่าสตรีที่ต้องโทษในเรือนจำมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้าน โดยเลือกใช้การเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นภาวะเครียดที่บุคคลต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในช่วงระยะเวลาที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถปรับตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว บุคคลจะเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหามากที่สุด ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้าน แต่ในขณะเดียวกันพบว่ากลุ่มตัวอย่างยังมีความเครียดในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก อาจเนื่องจากการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นชนตอนกลางและมีความเครียดจากการที่ต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังต้องรอฟังคำพิพากษาของศาลคดีเด็กและเยาวชนอีกด้วยจึงทำให้ระดับความเครียดยังคงอยู่ในระดับสูง

พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มากที่สุดคือหากำลังใจและความช่วยเหลือจากครอบครัวและเพื่อน (ข้อ 27; $M = 3.95$, $SD = 0.94$) ทั้งนี้เมื่อกลุ่มตัวอย่างต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเริ่มมีการปรับตัวและเรียนรู้กฎระเบียบของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนเริ่มมีเพื่อนและต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีการมาเยี่ยมของผู้ปกครองทำให้ได้รับการเยียวยาทางด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างจึงเลือกใช้วิธีการจัดการกับปัญหาในข้อนี้มากที่สุด

การเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการปัญหาทางอ้อม พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มากที่สุดคือ ขอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น (ข้อ 14; $M = 3.76$, $SD = 1.06$) ตามแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างประเมินสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถจะควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงได้ ความรู้สึกเครียดยังคงมีอยู่ในระดับสูง ปัญหาหรือความเครียดไม่สามารถจัดการได้โดยตรง กลุ่มตัวอย่างจึงมีการปรับการรับรู้ปัญหาของตนเองโดยการจัดการปัญหาทางอ้อมและยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนกลาง และต้องถูกจำกัดอิสรภาพ ต้องอยู่ในสถานที่จำกัด อยู่ภายใต้กฎระเบียบ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ จึงเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการปัญหาทางอ้อม

โดยเลือกใช้การยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด

ส่วนการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้น้อยที่สุด พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มากที่สุดคือ เตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งเลวร้ายที่สุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (ข้อ 12; $M = 3.58$, $SD = 1.07$) อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนกลาง อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย หงุดหงิดบ่อย (สุชา จันทรเฒ, 2545) ทำให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าการอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีผลกระทบต่อตนเอง และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนจึงเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งเลวร้ายที่สุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพื่อบรรเทาอาการเครียด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่าความเครียดและการเผชิญความเครียดมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ($r = .463, p < .001$) และความเครียดมีความสัมพันธ์กับการจัดการกับปัญหา ($r = .241, p < .05$) การจัดการกับอารมณ์ ($r = .562, p < .001$) และการแก้ไขปัญหาด้านอื่น ($r = .397, p < .001$) หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดสูงจะยังมีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดมาก และก็ยังมีการใช้พฤติกรรมการจัดการกับปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และการแก้ไขปัญหาด้านอื่นมากด้วย

ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลประเมินสถานการณ์นั้นว่าเป็นความเครียด บุคคลจะมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ ด้านการแก้ไขปัญหาด้านอื่นผสมผสานกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเครียดระดับสูงและมีคะแนนการเผชิญความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความเครียด จะเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทุกด้านเพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษานี้ แต่มีผลการศึกษาในวัยรุ่นที่อยู่ในโรงเรียนหรือในชุมชนทั่วไป ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวพร จีปิ่น (2551) พบว่าเมื่อเยาวชนในจังหวัดลำพูนเกิดความเครียดจะใช้การจัดการกับความเครียดทั้งสองแบบคือแบบมุ่งแก้ไขปัญหาด้านอื่นและแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ นอกจากนี้ Goodwin (2006) ศึกษาการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยม พบว่าเมื่อวัยรุ่นมีอารมณ์โกรธและเสียใจ จะใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์ และการเผชิญความเครียดโดยใช้พฤติกรรมการแสดงออกแบบก้าวร้าว ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าเมื่อ

กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดเกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างจะมีวิธีการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น โดยการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมกับตนเอง และประเมินว่าพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เลือกใช้นั้นสามารถจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นได้ อาจจะมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้านประกอบกัน ตามประสบการณ์และทักษะส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม เมื่อบุคคลเกิดความเครียดและสามารถเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม ก็จะทำให้ความเครียดนั้นลดลง แต่ถ้าหากบุคคลเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดความเครียดเพิ่มมากขึ้น (Bronstein, 1991) ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการหากำลังใจและความช่วยเหลือจากครอบครัวและเพื่อนมากที่สุดในการจัดการกับปัญหา ($M = 3.95, SD = 0.94$) จัดการกับอารมณ์ด้วยการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่เลวร้ายที่สุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ($M = 3.58, SD = 1.07$) และจัดการกับปัญหาทางอารมณ์โดยการเข้านอนและหวังว่าทุกสิ่งจะดีขึ้นในวันพรุ่งนี้ ($M = 3.63, SD = 1.13$) มากที่สุด ซึ่งการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดในรูปแบบต่างๆ อาจจะมีทั้งพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย และผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีความเครียดอยู่ในระดับสูงและมีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดครบทุกด้าน ดังนั้นจึงควรมีการให้คำแนะนำหรือการจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้ลดความเครียดและเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมต่อไป

4. ความแตกต่างของความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้สารเสพติด

ความแตกต่างของความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้สารเสพติด พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน คือวัยรุ่นหญิงมีความเครียด ($M = 56.08, SD = 12.13$) สูงกว่าวัยรุ่นชาย ($M = 49.46, SD = 13.02$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.269, p < .05$) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีระดับความเครียดสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมักจะเครียดจากสาเหตุความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (กรมสุขภาพจิต, 2547) เมื่อต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้า ในระยะแรกอาจจะยังไม่เกิดความคุ้นเคยกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะมีผลทำให้เกิดความเครียดจากการที่ต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อมใหม่ และการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นด้วย นอกจากนี้ยังเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างมาก เช่น การมีประจำเดือน การมี

หน้าออก ความรู้สึกรักสวสร์กงาม อาจจะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีความเครียดสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นระยะเวลา 90 วันหรือน้อยกว่ามีความเครียดมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานพินิจฯ นานกว่า 90 วัน ($M = 53.67, SD = 12.56$ และ $M = 46.23, SD = 12.74$ ตามลำดับ; $t = 2.976, p < .01$) ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการที่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นเวลานานทำให้มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและกฎระเบียบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Bell (1977) ได้กล่าวว่า ระยะเวลาของการเกิดความเครียดเมื่อเวลาผ่านไปบุคคลจะค่อย ๆ ปรับตัวได้ และสามารถที่จะเรียนรู้วิธีการปรับตัวที่เหมาะสมตลอดจนมีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาได้ดีกว่าในระยะแรก นอกจากนี้การที่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นระยะเวลา 90 วันหรือน้อยกว่านั้นเป็นช่วงระยะแรกของการที่ต้องถูกจำกัดบริเวณและต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เริ่มมีการปรับตัวตลอดจนต้องหาวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกันทั้ง 4 กลุ่มคือ ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แต่มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดแตกต่างกัน 1 คู่เมื่อทดสอบด้วย LSD Post hoc Comparison นั่นคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($M = 116.89, SD = 13.84$ และ $M = 107.67, SD = 15.60$ ตามลำดับ; $d = -9.217, p < .01$) ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาที่ดีทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ได้ดีสามารถนำความรู้และทักษะในการแก้ปัญหามาใช้ (Jalowiec & Powers, อ้างถึงใน วัฒนา นาคนาม, 2546) บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีทักษะในการแสวงหาข้อมูล การใช้แหล่งประโยชน์ต่าง ๆ ได้ดีกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาดำ (Muhlenkamp & Sayles อ้างถึงใน วัฒนา นาคนาม, 2546) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น-ปวช. มีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการเลือกใช้แหล่งประโยชน์ต่าง ๆ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่นการทำกิจกรรมตามที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการปรับตัวได้ดีและประเมินว่าการอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ไม่มีผลเสีย ทำให้มีโอกาสดูฝึกวิชาชีพ และมีการฝึกอบรมตามตารางกิจกรรมที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984)

ที่กล่าวว่าการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลดีต่อตนเอง ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดีด้วย

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ทุกจังหวัด เนื่องจากอาจมีความแตกต่างทางด้านบริบทของแต่ละสถานที่ ตลอดจนความแตกต่างของวัฒนธรรมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พยาบาลหรือผู้หน้าที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมต่าง ๆ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อลดความเครียด และส่งเสริมให้มีการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม
2. ผู้บริหารหรือผู้หน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการบริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งพยาบาลเด็กและวัยรุ่นและพยาบาลที่ดูแลสุขภาพจิตวัยรุ่น ควรร่วมกันเสนอแนวทาง จัดการ หรือปรับแนวนโยบายกำหนดการอบรมและโปรแกรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ส่งเสริมการลดความเครียด และการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือปัจจัยทำนายความเครียดและการมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ก้าวร้าว หรือรุนแรง เช่น สภาพครอบครัว การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ในอดีต
2. ควรมีการศึกษาเชิงทดลอง โดยกำหนดโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียด และส่งเสริมพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบของกิจกรรมเฉพาะ สำหรับใช้ลดความเครียดและส่งเสริมพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีปัญหาด้านอื่น ๆ ด้วย

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University